

דער בעלזער קוזאל

ממענינה הנובע של בעלזא מבית 'מערכת תורות בעלזא' • גליון לד • פרשת שלח כא סיון תש"פ

ממעניני הפרשה

ובפרט ביום נשגב זה. נכנס אליו אביו כ"ק זקני (מרוך אדמו"ר מהר"ד) ז"ל ואמר לו, הנה כתוב (שלה טו, לח) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ולכאורה היה לו לומר תחילה "אחרי עיניכם" ואחר כך "אחרי לבבכם", כמו ששנינו "עין רואה הלב חומד" (אבות פרק ה משנה כ), אלא 'וואס דער הארץ באגערט נישט זעהן נישט די אויגן', כלומר, מה שאין הלב רוצה אין העינים רואות.

לעקך און בראנפין כ"א אב תשכ"ז

ציצית כוללת גוף ונשמה - שאת שניהם יש לשעבד לה'

למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלקיכם

(במדבר טו, מ).

איתא בספר החינוך (מצוה שפז) ובשל"ה הק' (פרי שלח חלק תורה אור), שחוטי התכלת שבציצית מרמזים על הנשמה החצובה תחת כסא הכבוד (זוהר הק' צו כט, ב), כדאיתא בגמרא (מנחות מג, ב) "תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד", ואילו חוטי הלבן שבציצית מרמזים על הגוף. והרמז בזה, שאיש ישראל צריך לעבוד את השי"ת בין בנשמתו ובין בגופו. ענין עבודת ה' עם הנשמה הוא פשוט ומוכן לכל, לעבוד את ה' בלימוד התורה הק' וקיום המצוות וכל הענינים הרוחניים, אולם על האדם לעבוד את ה' גם עם הגוף, היינו, לעשות לשם שמים אפילו את הענינים הגשמיים, שגם האכילה והשינה וכל הצרכים הגשמיים יהיו לשם שמים, כמו ששנינו "וכל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות פרק ב משנה יב; שולחן ערוך אורח חיים סימן' רלא).

וזוהו "וראיתם אותו וגו' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו' למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם", כי מצות ציצית כוללת את הגוף והנשמה, שאת שניהם צריך לשעבד לה'. כ"ק מרוך אדמו"ר מהר"ד ז"ע - פרשת לך

"שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים" - שירת הים על עצם שעבוד מצרים שעל ידה זכו לנסים ונפלאות

דבר אל בני ישראל ואמרת להם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת (שלה טו, לח). וברש"י (להלן מא ד"ה פתיל): "שמונה חוטין שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים".

ואמר כ"ק אבי (מהר"ם מבילגורייא) ז"ל, שדקדקו המפרשים (עי' שפתי חכמים") במה שפירש רש"י "שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים", הלא בפרשת בשלח מפרש רש"י (יד, ה ד"ה ויגד) "וליל שביעי ירדו לים, בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח".

ותירץ כ"ק אבי ז"ל בהקדם מה שפירש ב"דרשות חתם סופר" (לשבת חנוכה ור"ח שנת תכ"ף לפ"ק) הפסוק (תהלים קיח, כא) "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה", שכאשר השי"ת עושה ניסים ונפלאות לצדיקים אזי אין נחוץ כל כך לומר שירה להשי"ת, שהרי השי"ת הוא טוב ומטיב ויש לו נחת רוח בשעה שהוא מטיב לבני ישראל, אמנם לפעמים יש שבני ישראל אינם ראויים לנסים, ואזי מביא השי"ת עליהם יסורים כדי שעל ידי זה יהיו לנסים ונפלאות, הנה על זה אמר דוד המלך ברוב ענותנותו, "אודך כי עניתני" דייקא, משום שעל ידי זה זכיתי אחר כך אשר "ותהי לי לישועה".

על פי זה מובן מה שפירש רש"י "ושמונה חוטין שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים", ששירת הים היתה על עצם גלות ושעבוד מצרים, שעל ידה זכו בני ישראל לנסים ונפלאות, והנה כל שעבוד מצרים וקושי השעבוד נחשבים ליום אחד, ובצירוף עם ז' הימים מיום יציאתם ממצרים עד בואם אל הים, הם שמונה ימים.

פרשת בשלח - סעודה א' ט"ו בשבט תשס"ז

מה שאין הלב רוצה אין העיניים רואות

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (במדבר ט"ו, ל"ט).

ביום חופתו של כ"ק דודי (מרוך מהר"א) ז"ל הודיע הפריץ מסקאהל שברצונו לבוא יחד עם הפריצה לראות את החתן. באותו זמן היו יראים מאוד מהפריצים ולא ידעו לשית עצות בנפשם איך להיפטר מהם. כ"ק דודי ז"ל הצטער מאד וחלשה דעתו על שהוא צריך להיפגש עמהם,

הודעה נחוצה לכל מנויי 'מערכת בעלזא'!

לצערינו אירעה תקלה טכנית חמורה במערכת המיילים, שחסמה זמנית את כתובת המייל הותיקה שלנו, ולפיכך פתחנו תיבת מייל חדשה admin@belzinfo.org.

על כל המנויים להירשם מחדש כדי להמשיך לקבל את התורות והעדכונים תמידין כסדרן.

ההרשמה בטופס הדיגיטלי:

<https://bit.ly/belzinfo-org>

חלקים, חלק אחד הוא עצם לימוד המשנה והגמרא והשלחן ערוך, הוא מה שהשריש משה רבינו בבני ישראל, כמו שאמרו חז"ל (אבות פרק א משנה א), "משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים" וכן הלאה דור אחר דור, ועל זה אמר הכתוב "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", והוא החלק שהשריש משה בלבבות בני ישראל.

אמנם יש חלק נוסף, והוא, כי כאשר איש ישראל עמל בתורה ומתייגע להבין ולהשכיל את דברי התורה, הריהו זוכה לדלות ממעמקי התורה הקדושה אוצרות חבויים שהיו עד עתה צפונים ומוסתרים ממנו, אוצרות אלו הם חלקי התורה שאותם משפיע השי"ת לכל אחד ואחד לחוד. שכל מי שעמל וממית עצמו על דברי התורה"ק להבין אמריה, הוא זוכה לקבל השפעות התורה כמתנה מאת השי"ת. על חלק זה אמרו חז"ל: "והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", שרק לאחר שעמל האדם להשיג את חלק התורה שאכן קיבל בירושה, או אז הוא זוכה לגלות אותם אוצרות טמירים ונעלמים שאינם בבחינת ירושה.

שטייעדיגע תורה תשעד

רבי שמעון אומר... אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום (משנה יח).

"אל תעש תפילתך קבע" – שלא יפחת השמחה וההתלהבות בתפילה

כתוב (כי תבוא כו, טז) "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים", וברש"י: "היום הזה' בכל יום ויום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם".

הנה מה שאיש ישראל רגיל בתורה במצוות, מצד עצמו הוא דבר חשוב מאוד, ברם, הרגילות בדבר מפחיתה מעט את היראה השמחה והרגש בקיום המצוה, כמו שכתוב (משלי כה, יז) "הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך", היינו, שלא תלך אצל חברך בכל יום, "פן ישבעך" שישבע ממך, ועל ידי זה "וישנאך". וכמו שאם יתרגל אדם לאכול מדי יום מאכל מסוים, אזי אפילו אם הוא מאכל האהוב עליו ביותר, מכל מקום ימאס בו ויקוץ בו, כמו כן אף אם חברך אהוב עליך ביותר, מכל מקום אם תרבה לבוא אצלו יותר מדי, "ישבעך וישנאך".

כך גם שנינו במשנה (ברכות פרק ד משנה ד) "העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים", וכן שנינו (אבות פרק ב משנה יג) "וכשאתה מתפלל, אל תעש תפילתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא", ומפרש הרע"ב באופן אחד, "שלא יעשה התפילה כדבר קבוע המוטל עליו חובה ואומר כך וכך אני חייב, אימתי אפרוק מעלי חוב זה", כלומר, אם תהיה התפילה על האדם ענין של קבע שהוא מחוייב לעשותו, תתמעט שמחתו, יראתו והתלהבותו בעמדו להתפלל לפני ה', ועל כן "כשאתה מתפלל, אל תעש תפילתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא".

קביעות שיעור – ג' לך תשס"ה

הוא היה אומר, עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך (משנה ד).

"עשה רצונו כרצונך" – הצדיקים אין להם רצון מלבד רצון ה'

השולחן ערוך מתחיל (אורח חיים חיים סימן א סעיף א): "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר", ומוסיף הרמ"א ואומר: "שוית ה' לנגדי תמיד' (תהלים טז, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים וכו', ומיד שיעור משנתו יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה", וצריך להבין מה הוסיף הרמ"א יותר ממה שכתב המחבר "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו".

ויש לומר שהמחבר מדבר באדם פשוט אשר בהתעוררו משנתו בבוקר עליו להלחם ולהתגבר על יצרו הרע ועל טבעו המושכו להמשיך לישון ולא לקום כדי ללכת ללמוד ולהתפלל, והוא צריך להתגבר כארי "לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר", ואילו הרמ"א מוסיף ואומר: "הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים וכו', ומיד שיעור משנתו יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה", שהצדיקים ההולכים לפני האלקים, אינם צריכים להלחם כדי לקום ממטתם, אלא מעצמם הם קמים תיכף בזריזות לעבודת הבורא יתברך ויתעלה, כיון שהם זוכים למדרגה נעלית עד שרצונם ורצון השי"ת, שכלם ושכל התורה נעשו כאחד.

שתי בחינות הללו שנינו במסכת אבות (פרק ב משנה ד): "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו", היא המדרגה הנעלית, "עשה רצונו כרצונך", שיעשה אדם את רצון השי"ת כאילו הוא רצונו העצמי. "בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך", היא המדרגה הנמוכה ממנה, שרצונו העצמי אינו אחד עם רצון התורה ורצון ה', אלא "בטל רצונך מפני רצונו", שהוא צריך לקבל עליו לבטל רצונו מפני רצון העליון.

קביעות שיעור לזמן החורף – אור ליום ו' נח תשס"ב

רבי יוסי אומר... והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וכל מעשיך יהיו לשם שמים (משנה יד).

"התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך" – המתייגע בחלק התורה שהיא "מורשה לקהלת יעקב" זוכה גם לחלק התורה שבבחינת 'מתנה' ולא בבחינת 'ירושה'

אנו קוראים בתורה (וזאת הברכה לג, ד), "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", פירוש, שמשה רבינו מסר לנו את התורה שהיא ירושה לקהלת יעקב. והקשו בספרים, הלא שנינו (אבות פרק ב משנה יז) "והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", היינו שהתורה אינה ירושה כלל. ותירצו על כך כמה תירוצים.

אחד התירוצים הוא באופן פשוט, כי בתורה הקדושה ישנם שני

הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף, ויש לומר שהכתוב "ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו" הוא נגד זה שאמרו "מה הקב"ה מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף", שהנשמה ממלאה את הגוף כשם שהתורה הק' ותרי"ג המצוות ממלאים ומזככים את גוף האדם על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו.

ליל הסדר תשנ"ט

"על כן אברים שפלגת בנו" – כיון שיציאת מצרים לפני הזמן היתה למען נאולת הגוף

נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו.

הנה השי"ת אמר לאברהם אבינו (לך לך טו, יג) "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה", ואילו בני ישראל היו במצרים רק מאתיים ועשר שנים, ומובא מהאר"י הק' (סידור האר"י פיסקא "מצה זו") הטעם לכך, כי אילו היו בני ישראל נשארים במצרים עוד רגע היו נכנסים לשער הנו"ן משערי טומאה ושוב לא היו יכולים לצאת משם לעולם.

והקשה כ"ק זקני (מרו אדמו"ר מהר"ד ז"ל, הלא הקדוש ברוך הוא הוא כל יכול, והוא היה יכול לעשות שיצאו בני ישראל אפילו משער הנו"ן. ותיריך כ"ק זקני ז"ל, שאמנם השי"ת היה יכול להוציא את נשמות בני ישראל אף משער הנו"ן, אולם הגופים לא היו יכולים לצאת, אלא היו בני ישראל צריכים לרדת לעולם הזה שוב בגלגול אחר ואז היו יכולים לצאת ממצרים, וזהו איפוא הטובה שעשה השי"ת לבני ישראל, שבגאולת מצרים היו להם אותם הגופים שהיו להם בשעת גלות מצרים.

והנה כתוב (תהלים סה, ב-ג) "לך דומיה תהלה וגו'. שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו", והכוונה בזה, כי הנה באמת איש ישראל הרוצה להודות ולהתפלל אל השי"ת אינו צריך להוציא דבריו בפיו, שהרי הקב"ה יודע מחשבות, ומה שהקב"ה רוצה לשמוע את תפילתו בפיו והוא "שומע תפלה", זהו כדי ש"עדיך כל בשר יבואו", היינו שגם הבשר והגוף יתפלל להשי"ת.

זהו הכוונה "נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו", כי הנשמה משבחת את השי"ת, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קנ, ו) "כל הנשמה תהלל י-ה הללויה", אולם "מלפנים ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו", היינו שהקב"ה הוציאנו לפני הזמן המיועד כי אילו היינו נכנסים לשער הני' לא היינו יכולים לצאת, ועיקר הטובה היה עבור הגופים, כי הנשמות היו יוצאות ממצרים גם בלא זה, לפיכך "על כן אברים שפלגת בנו", היינו, שגם הגוף מודה ומשבח להשי"ת, וזהו "על כן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו", שבין הגוף ובין הנשמה יודו להשי"ת.

ליל הסדר תשנ"ה; תשס"ה; תשע"ד

"על כן אברים שפלגת בנו" – התורה הק' ותרי"ג המצוות מזככים את גוף האדם שיוכל לומר שירה להקדוש ברוך הוא

נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו, ורוח כל בשר תפאר ותרומום זכרך מלכנו תמיד... מלפנים ממצרים גאלתנו ה' אלקינו... על כן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו... כאמור (תהלים קג, א) "לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו".

יש להבין מדוע בתחילה אמר רק "נשמת כל חי... ורוח כל בשר", והיינו שרק הנשמה והרוח אומרים שיר, ואילו לאחר שאמר "מלפנים ממצרים גאלתנו" וכו', אמר "על כן אברים שפלגת בנו" וכו', היינו שגם הגופים אומרים שירה. עוד צריך להבין הענין שהסמין לזה את הפסוק "לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו".

ויש לפרש, כי ידועים דברי המדרש (שמות רבה בשלח כג, ד) "מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ועד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקדוש ברוך הוא אלא ישראל". וביאור הענין הוא, כי הנה הנשמה והרוח שבאדם הם דברים נעלים, אולם מי יכול לומר על גופו שהוא מושלם והוא ראוי לומר שירה. על כן לא מצינו אדם שאמר שירה להקדוש ברוך הוא עד שעמדו ישראל על הים.

אמנם זה היה רק לפני יציאת מצרים, אולם לאחר יציאת מצרים כבר יכלו בני ישראל לומר שירה, שכיון שהיו עתידים לקבל את התורה והיא תשפיע מקדושתה על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיהם עד שתפסוק זוהמתם ואז יהיו גם הגופים בשלימות, לכן דוקא אחר יציאת מצרים יכלו גם הגופים לומר שירה על שם העתיד שיקבלו את התורה וגם הגוף יהיה בשלימות.

ברם מעלה זו היתה רק בעת יציאת מצרים, ואילו לאחר קבלת התורה אין מועיל מה שקיבלו את התורה ופסקה זוהמתן כדי שיוכלו לומר שירה, אלא רק מי שלומד התורה הק' ומקיים המצוות, ואפילו מי שרק קיבל על עצמו לקיים התורה הק', הוא יכול לומר שירה.

זהו הענין שבתחילה אומרים רק "נשמת כל חי וכו' ורוח כל בשר", שהם דברים רוחניים ותמיד היו ראויים לומר שירה, מה שאין כן הגוף לא היה ראוי תמיד לומר שירה, אמנם לאחר שאומרים "מלפנים ממצרים גאלתנו", כבר אומרים גם "על כן אברים שפלגת בנו" וכו', שאחר יציאת מצרים גם הגוף כבר יכול לומר שירה, על שם העתיד, שכיון שיקבלו את התורה תפסוק זוהמתן ותאיר התורה בכל גופם, ברמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם, על ידי שיקיימו את הרמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה. ולכן קודם קבלת התורה היו יכולים לומר שירה על שם העתיד, אמנם אחר שכבר קיבלו את התורה, אין שום עצה, אלא אם כן לומדים את התורה, או שמקבלים על עצמם לקיים את התורה, שזה עצמו גם כן מזכך את הגוף, שגם הוא יוכל לומר שירה.

הוא מה שאמרו בגמרא (ברכות י, א) "הני חמשה 'ברכי נפשי' כנגד מי אמרן דוד, לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד נשמה, מה

שבת צג - צט

אמר ריש לקיש החושד בכשרים לוקה בגופו וגו', (צז, א).

משה רבינו לקח על שאמר שבנ"י לא יאמינו שנראה אליו ה' - כי כשישראל נתונים בצרה אין להחזיק עצמו בענוה

כ"ק א"ז (מרו מהר"ש) זצ"ל היה נוהג ללמוד בבית המדרש אחר התפלה כשהוא עטור בתפילין דרבינו תם, פעם אחת היה רעש בביהמ"ד, שאל כ"ק א"ז ז"ל למקור הרעש, ואמרו לו שכ"ק זקני (מרו מהר"ד ז"ע) שהיה אז ילד קטן, משחק ומרעיש כדרך הילדים. ואמר כ"ק א"ז ז"ל שביאווהו אליו, כשהביאווהו הושיבו כ"ק א"ז ז"ל על ברכיו ואמר לו כמה דברים, משסיים אמר לאבי הילד כ"ק א"ז (מרו מהר"י ז"ע) ז"ל שהוא כבר יכול לקחת אותו. אחר כך שאל כ"ק א"ז ז"ל את בנו, מה אמר לך זקנך, וכ"ק זקני ז"ל השיב שאינו זוכר. כשגדל קצת שאלו אביו שוב, הזוכר אתה שזקנך לקח אותך על ברכיו, והשיב כ"ק זקני ז"ל שהוא זוכר, שאלו כ"ק א"ז ז"ל, מה אמר לך אז, והשיב שאינו זוכר. כך נשנה הדבר כשגדל יותר וכשנעשה בר מצוה ואף בעת נישואיו. כשסיפר זאת כ"ק זקני ז"ל אחר כך אמר, ראיתי על פני כ"ק אבי ז"ל שהוא חושד בי שאני יודע ואיני רוצה לומר, אך מה אני יכולתי לעשות שבאמת לא זכרתי כלום.

בגמר השבעה לפטירת כ"ק א"ז ז"ל, ביקש כ"ק זקני ז"ל שיביאו לו איזה ספר, היה מונח שם חומש שמות והביאווהו לו, כשפתח את החומש האירו פניו ואמר, עתה נזכרתי כל הדיבורים שאמר לי כ"ק זקני ז"ל כשהושיבני על ברכיו. שכ"ק א"ז ז"ל שאלו מה סיפר המלמד בחדר, והשיב, שסיפר שהקב"ה מינה את משה רבינו ע"ה לרועה ישראל מפני שהוא רעה את הצאן בנאמנות, ואמר הקב"ה, מאחר שאתה רועה את הצאן בנאמנות לפיכך תזכה להיות רעיא מהימנא לישראל. חזר כ"ק א"ז ז"ל ושאלו מה עוד סיפר המלמד, והשיב, שסיפר שכששלח הקב"ה את משה לילך לישראל אמר משה (שמות ד, א) "הן לא יאמינו לי ויאמרו לא נראה אליך ה'". שאלו כ"ק א"ז ז"ל איך יתכן שמשה שהיה רועה נאמן יאמר שבני ישראל לא ישמעו לי, ותירץ, שבאמת סבר משה שבני ישראל יאמינו לו, רק אמר "הן לא יאמינו לי", כדי שאף על פי כן יאמרו לו הקב"ה שילך ויוציאם, כמו שהיה באמת, ובוזה יעשה הכנה לדורות שבכל פעם שיהיו בני ישראל בעת צרה יפדם הקב"ה אף על פי שלא יהיו ראויים להנצל.

ואמר כ"ק זקני ז"ל שעתה נתיישב לו מה שהוקשה לו, שבגמרא מסכת שבת (צז, א) למדו ממושה רבינו ע"ה שהחושד בכשרים לוקה בגופו, שמתחילה אמר "הן לא יאמינו לי" ואחר כך כתיב "והנה ידו מצורעת כשלג", ולכאורה קשה, הלא משה רבינו לא חשד את בני ישראל, אלא רצה לעשות בזה הכנה לדורות ואם כן למה נלקה בצרעת, ותירץ, שבאמת משה רבינו סבר שבני ישראל יאמינו לו, אלא שאמר שיאמרו "לא נראה אליך ה'" "אליך" דייקא, כי מי אתה שיתגלה אליך ה', ולפיכך נלקה בצרעת, כי כאשר ישראל נתונים בעת צרה אסור להחזיק את עצמו בענוה

לעקיד און בראנפין - כ"ב חשוון תש"מ

פסחים קיג, ב - קטז, א

אמר ריש לקיש זאת אומרת מצות צריכות כוונה (קיד, ב).

'מצוות צריכות כוונה' - לקיים רצון השי"ת

הנה כשאדם מקיים מצוה, צריכה להיות כוונתו שהוא עושה אותה רק לפי שכך צוה השי"ת, ולא בשל טעמי המצוה הנגלים, וגם לא בשל סתרי התורה הטמונים בה, וכמו שאמרו רז"ל (ראש השנה טז, א): "למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו", והיינו שיעקר כונת מצוה היא לעשות את רצון הבורא ית"ש - "רחמנא אמר תקעו", ועל כך אמרו (ברכות יג, א; עירובין צה, ב; פסחים קיד, ב): "מצוות צריכות כוונה", שהיא הכוונה לקיים את צווי השי"ת, ורק אחר כונה זו, ניתן לכונן את הטעמים ושאר הכוונות שבמצוה, אבל ודאי שכונת טעמי המצוה וכונות נוספות שבה, אינן מעכבות ואינן מעיקרי המצוה.

שולחן הטהור זאת חנוכה תשנ"ט

אמר שמואל 'לחם עוני' (דברים טז, ג) כתיב, לחם שעונין עליו דברים הרבה, תניא נמי הכי לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה. דבר אחר לחם עוני עני כתיב מה עני דרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה (קטו, ב).

"הא לחמא עניא" - אף שאין בכוחנו לומר דברים הרבה אנו אוכלים 'לחם עוני' באבותינו במצרים שהיו בשפל המדרגה

יש להבין הענין שמתחילים את אמירת ההגדה בפיסקא "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים".

ויש לומר, שכשאישי ישראל בא לערוך את הסדר הריהו מהרהר בלבו מי אני ומה אני שאבוא לערוך סדר כזה, לכך אומרים לו "הא לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים", והיינו, כי איתא בגמרא (פסחים קטו, ב) ב' פירושים על "לחם עוני", א. לחם שעונים עליו דברים הרבה, ב. לחם של עני. והנה כדי לומר דברים צריך ל'דעת' ולא כל אחד ראוי לכך, אולם כדי שיהיה לחם של עני זהו ביד כל אחד. והוא מה שאומרים לאדם, שכמו שאבותינו במצרים היו בשפל המדרגה ובלי כלום ומכל מקום הוציאם השי"ת, כמו כן עתה יעזור השי"ת יהיה איך שיהיה. "כל דכפין ייתי ויכול", אפילו אדם כזה שאומר שאינו יודע את כל הכוונות והוא אוכל כי הוא רעב, אפילו הוא גם כן טוב, כי הוא אוכל לשם מצות מצוה. "כל דצריך ייתי ויפסח" - קרבן פסח, "השתא הכא עבדי לשנה הבאה בני חורין, פירוש, אנו מבקשים מהשי"ת, שכמו שהוציא את אבותינו ממצרים והגביהם אף שהיו בשפל המדרגה, כמו כן יעזור ויוציאנו מהגלות ויגאלנו גאולה שלימה.

סעודה ג פרשת צו שבת הגדול תשס"ז